

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ЗА

Орган парткому, ректорату,
комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордена Трудового
Червоного Прапора
державного університету
ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ
XXXV

№ 5 (955)

14 ЛЮТОГО

1969 р.

Ціна 2 коп.

ТОВАРИЩЕ!

**БЕРИ АКТИВНУ УЧАСТЬ
В ЛЕНІНСЬКОМУ ОГЛЯДІ
СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП.**

**ЖИВИ І ВЧИСЬ ТАК,
ЩОБ ТВОЯ ГРУПА
ВИЙШЛА В ОГЛЯДІ
ПЕРЕМОЖНИЦЕЮ!**

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ВУЗ

Радянський уряд за-
твердив Положення про
вищі учбові заклади
СРСР. В ньому детально
викладені завдання та по-
рядок діяльності радян-
ських вузів. Спеціальний
розділ присвячений пра-
вам і обов'язкам студен-
тів. Особливу увагу при-
ділено тут принципам уча-
сті студентів в організації
учбового процесу, ідейно-виховної роботи,
а також в призначенні
стипендій, розподілу місць
в гуртожитку і у вирі-
шенні інших питань, зв'я-
заних з навчанням та по-
бутом студентів.

Положення визначає
форми навчання і види
учбових занять, структу-
ру вузів, права ректора,
декана, рад вузів і фа-
культетів. Нове Положен-
ня розширює права вузів.
Один з розділів докумен-
ту говорить про завдання
науково-дослідної роботи
у вищих учбових закла-
дах.

Ще один розділ: він
присвячений професор-
сько-викладацькому скла-
дові, учбово-допоміжному
і адміністративно-госпо-
дарчому персоналу вищих
учбових закладів. Поло-
ження встановлює штатні
посади і порядок замі-
щення вакантних посад
професорсько - виклада-
цького і наукового скла-
ду.

ЧОМУ Б НАМ НЕ ПЕРЕЙНЯТИ?

ДРУКУЄТЬСЯ В ПОРЯДКУ ОБГОВОРЕННЯ

КВИТОК „СТУДЕНТ-ВІДМІННИК“

Невеличка червоненька книжеч-
ка. На ній золотом витіснені фон-
тан інституту, слово «УПІ» і на-
пис — «Студент-відмінник».

Вперше в історії інституту від-
мінникам навчання, які в той же
час є хорошими громадськими
діячами, тепер видаватимуться
спеціальні квитки. Звичайно, це
свідчить про великий ріст автори-
тету відмінника.

Торік ректорат і громадські ор-
ганізації багато зробили для того,
щоб підвищити авторитет відмін-
ників, розповсюдити серед студен-
тів досвід їх навчання, їх само-
стійної роботи, оточити пошаною
і повагою кращих студентів. То-
ді ж було затверджено і обноро-
дувано «Положення про відмін-
ників навчання Уральського орде-
на Трудового Червоного Прапо-
ра політехнічного інституту ім.
С. М. Кірова».

ХТО ВВАЖАЄТЬСЯ ВІДМІННИКОМ?

Той, хто своєчасно складає всі
залики та іспити. Іспити, безумов-
но, на «відмінно». При цьому він
бездоганно дисциплінований і є
зразком поведінки в побуті. Вмі-
ло організовуючи свій час, він бере
активну участь в громадському
житті інституту і в діяльності сту-
дентського науково-технічного то-
варства.

ЯКІ ПРАВА ДАЄ ВІДМІННИКУ ТОЙ САМИЙ КВИТОК, З ЯКОГО МИ РОЗПОЧАЛИ СЬОГОДНІШНЮ РОЗМОВУ?

Студент може сам за згодою
завідуючого кафедрою обрати за
бажанням місце виробничої і пе-
реддипломної практики.

Вільно відвідувати учбові за-
няття, за винятком лекцій та се-
мінарів з суспільно-економічних
дисциплін.

У нього є перевага при одержан-
ні путівки в будинки відпочинку.

Він також має право вибору
місця призначення на роботу піс-

ля закінчення інституту.

І ось про що ще потрібно обо-
в'язково нагадати: студенти-від-
мінники можуть відвідувати лек-
ції з будь-яких курсів, що чита-
ються на різних спеціальностях
УПІ, складати з цих предметів
іспити і вимагати занесення одер-
жаної оцінки в диплом.

Студенти-відмінники мають пра-
во на одержання науково-техніч-
ної літератури в бібліотеці інсти-
туту в кількості до п'яти книг по-
верх норми, встановленої бібліо-
отекою. Та й при розподілі дефі-
цитної літератури — перевага за
ними.

Якщо студент є відмінником всі
п'ять років, то його фотографію
та ім'я заносяться до Книги пошан-
и інституту.

Ще одна перевага: профком і
клуб УПІ видають студентам —
іменним стипендіатам пропуски,
що дають право вільного входу на
всі заходи, крім платних худож-
ніх фільмів, що проводяться в ак-
товому залі інституту.

Ось якою повагою і пошаною
оточений в нашому інституті сту-
дент-відмінник.

ХТО ВИДАЄ КВИТОК «СТУДЕНТ-ВІДМІННИК»?

Рішення про це приймає комі-
сія, на чолі якої декан факульте-
ту, і до якої входять: заступник
декана, секретар партійного бюро
і члени учбової комісії факульте-
ту.

З газети «За индустриальные
кадры».

Уральський політехнічний інститут.

XXIV

ЗВІТНА

НАУКОВА

КОНФЕРЕНЦІЯ

НА ПОЧАТКУ лютого
відбулась XXIV звіт-
на наукова конференція
нашого вузу.

Пленарне засідання
вступним словом відкрив
ректор університету, про-
фесор О. І. Юрженко.
Доповідь «Методологія
суспільних наук» була
зроблена професором
К. Д. Петряєвим, а «Про
методи пізнання процесів
управління суспільними
відносинами» доповів при-
сутнім професор А. В. Су-
рілов. «Успіхи електроні-
ки і перспективи її роз-
витку в Одеському уні-
верситеті» — такою була
довідь професора В. О.
Преснова.

В наступні дні робота
конференції провадилась
по секціях. Працювали
секції: суспільних, істо-
ричних, юридичних, філо-
логічних наук, іноземних
мов, психології, педагогі-
ки, механіки та математи-
ки, фізичних, біологічних,
хімічних, географічних,
геологічних наук та фі-
зичного виховання. Пра-
цювала також секція на-
укової бібліотеки.

На конференції було
підбито підсумки науко-
во-дослідної роботи уні-
верситету за минулий рік.

НА ПЕРЕДВИБОРНИХ ЗБОРАХ

ВИСУНЕННЯ КАНДИДАТІВ В ДЕПУТАТИ

свячені висуненню депутатів
до місцевих Рад.

Такі збори відбулись днями
і в нашому університеті. Сек-
ретар парткому ОДУ доцент
Л. Х. Калуст'ян розповів при-
сутнім про радянську виборчу
систему, про значення виборів
до місцевих Рад, що є виявом

повного народовладдя і соці-
алістичного демократизму.

Збори постановили: висунути
професора Олександра Іванови-
ча ЮРЖЕНКА кандидатом у
депутати обласної Ради депу-
татів трудящих по 83 виборчо-
му округу.

Збори одноголосно висунули

доцента Надію Львівну ОЛЕ-
НОВИЧ кандидатом в депута-
ти міської Ради депутатів тру-
дящих.

Кандидатами в депутати ра-
йонної Ради депутатів трудя-
щих Центрального району мі-
ста Одеси колектив нашого уні-
верситету назвав: ЧЕРЕДНИ-

ЧЕНКА Анатолія Павловича —
завідуючого відділом науки та
учбових закладів обкому КПУ,
МАЦЕНКО Юлію Антонівну —
голову комітету народного кон-
тролю Центрального району
м. Одеси, ПАНАСЮК Ніну
Михайлівну — секретаря РК
ЛКСМУ Центрального району
м. Одеси і професора БОГАТ-
СЬКОГО Олексія Всеволодо-
вича — проректора по учбовій
роботі нашого університету.

В МІСТАХ і селах України,
як і по всій країні, прохо-
дять передвиборні збори, при-

У РІДНІЙ ШКОЛІ

Шановні товариші! Висилаю для вашої газети невеличкий допис про вихованку нашої середньої школи, а нині студентку університету — Ліду Пилипівну Бубелу. Вона з успіхом проходила педагогічну практику в рідній школі.

В. ШЕПЕТУХА,
Ракитнівська середня школа № 1, місто Ракитно
Ровенської області.

В ЧЕРВНІ 1964 року, коли закінчилися іспити на атестат зрілості, Ракитнівська середня школа № 1 урочисто, з квітами провела своїх вихованців-випускників. Вчителі давали останні напутні поради і батьківські настанови своїм учням, які виходили з школи на широку дорогу самостійного життя.

Схвильовано стояла тоді зі своїми однокласниками Ліда Бубела і слухала прощальні слова своїх

наставників. Було трохи сумно розлучатись з рідною школою, вчителями, друзями, з котрими зв'язано десять років навчання.

— Я продовжуватиму вашу справу, — сказала того вечора Ліда вчителям, дякуючи за навчання і виховання.

Ліда давно твердо вирішила стати педагогом. Це була її давня мрія. В школі вона з цікавістю вивчала історію, географію, російську та українську літератури. Але математика була її найулюбленішим предметом. Цю любов їй прищепила майстер педагогічної справи — вчителька математики Ольга Павлівна Цюхля.

За порадою вчителів Ліда їде вступати до Одеського державного університету. Успішно складає вступні іспити на механіко-математичний факультет і стає студенткою університету.

Ишли роки навчання. І ось на останньому з них Ліда Бубела одержала направлення в свою рідну школу для проходження виробничої практики.

Тепло зустрів педагогічний колектив свою випускницю. Практику вона проходила під керівництвом Ольги Павлівни. Перш за все вчителька детально ознайомилась з програмою практики своєї учениці. Перед кожним уроком Ольга Павлівна давала їй настанови, як краще провести той чи інший урок та як подати програмний матеріал, як урізноманітнювати методи проведення уроків; які наочні посібники на них використовувати. Вчителька охоче ді-

лилась з нею своїм багатим досвідом та «секретами» навчання і виховання учнів.

Використавши все це, Ліда зуміла домогтися того, що уроки її проходили цікаво, жваво і змістовно. Діти з захопленням і зацікавленістю слухали пояснення нового матеріалу, чітко і вичерпно відповідали на запитання, творчо працювали на уроці. Тому за короткий час Ліда завоювала щире повагу і авторитет серед учнів. А серед членів педколективу вона була не на правах практикантки, а на правах вчителя.

Крім набуття педагогічних навиків, Ліда брала активну участь в громадській і позашкільній роботі. Зокрема, з її участю і при допомозі, разом з Ольгою Павлівною, був підготовлений і проведений вечір «Цікава математика», який пройшов з успіхом і залишив хороші враження в учнів і вчителів, дав багато корисного і повчального.

Допомагала Ліда в організації і проведенні вечорів відпочинку для учнів, на яких організувала цікаві ігри та змагання.

В школі проводяться заходи, присвячені 100-річчю від дня народження В. І. Леніна. Охоче брала в них участь і наша випускниця. Цікавим був її виступ на усному журналі «В. І. Ленін — гуманіст», де Ліда Бубела розповідала про Ілліча, його людяність. А коли проводилась теоретична конференція з праці В. І. Леніна «Великий почин», Ліда змістовно і з глибоким розумінням характеризувала значення комуністичних суботників та розповіла про ту оцінку, яку дав їм В. І. Ленін. Для Ліди Бубели — майбутнього педагога — характерне працелюбство. А найголовніше те, що вона не лякається труднощів, а сміливо в повсякденній праці долає їх.

І тому педагогічний колектив Ракитнівської середньої школи № 1 пишається своєю випускницею і щиро зичить їй успіхів в навчанні, в майбутній педагогічній діяльності. Ми переконані, що з університету на педагогічну ниву вийде ще один сіяч доброго, розумного і вічного.

В ПАРТКОМІ ОДУ

ВІДБУЛОСЬ чергове засідання партійного комітету. Розпочалось воно з обговорення питання про хід виконання рішень партзборів університету, на якому мова йшла про роботу комсомольської організації і про комуністичне виховання молоді на факультеті романо-германської філології.

Партбюро факультету провело певну роботу по виконанню рішень загальноуніверситетських партійних зборів. Однак, відзначалось на парткомі, в діяльності комсомольської організації є ще серйозні недоліки. Головним з них є слабка організаційна робота в комсомольських групах, недостатня активність членів бюро ЛКСМУ курсів. Не на належному рівні ведеться виховна робота в гуртожитку.

В прийнятому на засіданні парткому рішенні накреслені заходи, спрямовані на усунення цих недоліків.

Про стан агітаційно-масової роботи в будинках виборчих дільниць — таке повідомлення зробив на засіданні член парткому професор В. П. Колмаков.

Поряд з позитивним на парткомі відзначалось, що в розгортанні агітаційно-масової роботи в будинках виборчої дільниці є і недоліки.

Прийнято рішення, виконання якого дасть змогу активізувати роботу серед виборців, добре підготуватись до виборів до місцевого Рад.

На засіданні парткому обговорювалось також питання про роботу методологічних семінарів на філологічному факультеті.

Робота семінарів на факультеті значно поживалась, плани стали актуальнішими і змістовнішими. Більша кількість професорсько-викладацького складу, аспірантів та лаборантів бере участь в роботі семінарів. Виросла активність слухачів.

Разом з тим, як відзначалось на парткомі, не всі викладачі, аспіранти і лаборанти акуратно відвідують заняття семінарів. Деякі слухачі пасивні, не беруть участі в обговоренні проблем, що висувуються. Дискусійні питання планів семінарів недостатньо зв'язані з вимогами навчального процесу. До занять семінарів не залучаються студенти старших курсів.

У рішенні парткому визначено заходи, спрямовані на поліпшення діяльності методологічних семінарів.

КОРОТКО

ВІДБУЛОСЬ чергове заняття філософського семінару викладачів юридичного факультету. З доповіддю на семінарі виступив доцент Є. В. Додін. Учасники семінару взяли активну участь в обговоренні доповіді.

* * *

ДЛЯ СЛУХАЧІВ факультету підвищення кваліфікації викладачів суспільних дисциплін середніх спеціальних учбових закладів днями доцент Д. І. Богуненко прочитав лекцію на тему: «Актуальні проблеми сучасного міжнародного становища».

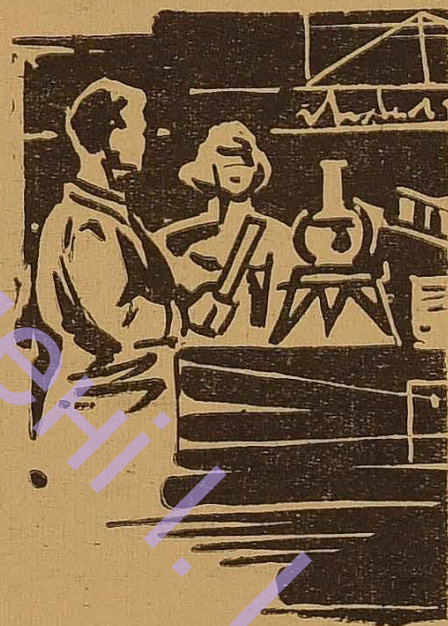
* * *

ДНЯМИ на механіко-математичному факультеті відбулись в академічних групах полігодини. На них обговорювались підсумки зимової екзаменаційної сесії, завдання на новий семестр.

* * *

НЕЩОДАВНО, під час зимових канікул, до нас приїхала делегація студентів Ростовського університету. Вона познайомилась з постановкою в нашому вузі комсомольської та профспілкової роботи.

Кафедра політекономії університету організувала для гостей автобусну екскурсію по пам'ятних місцях міста-героя.

ПРАЦІ НАШИХ ВЧЕНИХ

це, в першу чергу, перевірка згодності законів з конституцією. Конституція — основний закон держави — має найвищу юридичну силу. Всі інші нормативні акти, в тому числі і закони, повинні бути узгоджені з Конституцією. В іншому випадку вони не можуть бути визнані дійсними.

Внаслідок тривалої і впертої боротьби трудячі ряди капіталістичних країн домоглися того, що в конституціях проголошено деякі демократичні права і свободи. Однак, правлячі кола вносять до біжучого законодавства такі положення, які грубо протирічать урочистим деклараціям конституцій. Прикладом цього може бути антикомуністичне законодавство у США (закони Маккарена, Браунела-Батлера та ін.). Буває й так, що реакційні ко-

ла намагаються довести, нібито ті чи інші положення якогось закону, прийнятого парламентом під натиском демократичних сил, суперечать конституції. В усіх випадках виникає питання, хто покликаний встановити відповідь чи протирічить закон конституції.

Це питання має величезне політичне значення. Буржуазні юристи майже одностайно стверджують, що здійснення конституційного контролю повинно бути покладено на суди. Цим самим вони намагаються поставити діяльність парламенту під контроль з боку судів.

Однак, треба врахувати, що суди належать до найбільш реакційних органів буржуазної держави, що народ не має ніякого впливу при призначенні суддів. Втім, парламент фор-

мується шляхом виборів, а в деяких країнах трудячі мають в парламенті своїх представників (наприклад, в Італії). І хоча парламент в цілому теж відбиває волю буржуазії, він в більшій мірі, ніж суди, повинен рахуватися з настроями населення, прислухатися до суспільної думки.

Суди, користуючись правом визнання недійсними законів, прийнятих парламентом, під приводом їх суперечності конституції, стають цим самим над парламентом.

У книжці доцента М. А. Нуделя детально розповідається про органи, які здійснюють конституційний контроль в капіталістичних країнах, про форми контролю та ін. Багато уваги приділено аналізу практичної діяльності органів конституційного контролю у США, ФРН, Франції, Італії, Японії та ін. капіталістичних країн.

ДЕЛЕГАТИ УНІВЕРСИТЕТУ

Днями, як відомо, відбувся перший зліт студентів-активістів вищих учбових закладів Одеської області, присвячений 100-річчю від дня народження Володимира Ілліча Леніна.

Учасники зльоту обрали делегатів на республіканський зліт студентів активістів.

Від нашого університету делегатами республіканського зльоту обрані А. Бевзенко, С. Бойченко, Л. Боскіна, І. Дубов, Е. Іванов, Ю. Іванов, Н. Когут, Г. Орлов, Б. Піддубна, В. Прохорова, Т. Ткаченко, О. Цокур.

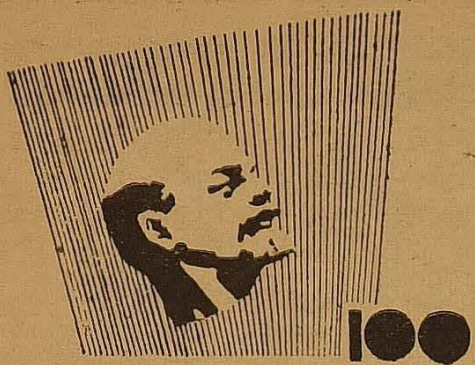
Республіканський зліт відбудеться в лютому в місті Києві.

Конституційний контроль в капіталістичних державах

ЦЮ КНИЖКУ, обсягом 223 сторінки, видано видавництвом «Юридична література» (Москва). Вона присвячена дослідженню теорії і практики одного з важливих державно-правових інститутів сучасної капіталістичної держави.

Конституційний контроль —

**ВАЖЛИВІ
СПЕЦКУРСИ**

ПІДГОТОВКА до 100-річчя від дня народження В. І. Леніна посилила прагнення студентів глибше вивчати ленінську ідейно-теоретичну спадщину. Передова теорія — не догма, а керівництво до дії, вказував В. І. Ленін і заповідав партії дбайливо зберігати і тримати в постійній бойовій готовності цю могутню ідейну зброю.

Идучи за ленінськими заповідями, КПРС свято береже чистоту революційної теорії, рішуче бореться проти намагань буржуазних фальсифікаторів, опортуністів всіх мастей підірвати цілісність марксизму-ленінізму, як єдиного міжнародного вчення.

Про діяльність нашої партії в цьому напрямку хочуть якомога більше знати багато студентів. Ось чому з таким великим інтересом студенти-заочники п'ятого курсу історичного факультету слухали спецкурси, прочитані доцентом кафедри наукового комунізму Д. С. Бельфором «Марксистсько-ленінське вчення про диктатуру пролетаріату. Історичний досвід диктатури пролетаріату» і доцентом кафедри історії КПРС О. Т. Альшкіним «Основні напрямки буржуазної фальсифікації історії КПРС».

Лекції з цих спецкурсів допомогли студентам глибше розібратися в проблемах, зв'язаних з всевітньо-історичною роллю пролетаріату, з диктатурою робітничого класу.

Студенти-історики, вивчаючи праці К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна, глибоко зрозуміли всю необхідність критики і викриття буржуазних ідеологів антикомунізму і всякого року опортуністів, які посилюють намагання ослабити революційні ідеї, підірвати політичний авторитет робітничого класу і його бойового авангарду — Комуністичної партії.

Лекції з спецкурсів збагатили нас знаннями, які допоможуть нам у вивченні та підготовці до державних іспитів, до захисту дипломних робіт.

Ю. ЮЗОВ,
студент-заочник п'ятого курсу історичного факультету.

НЕЩОДАВНО в Казані побував одеський журналіст В. Лупол. Він займався збиранням матеріалів, зв'язаних з початком революційної діяльності В. І. Леніна.

Журналіст був і в Казанському університеті. Тут він зустрів-

ДО НАС в університет щодня надходять листи. З Москви та Хабаровська, Києва і Новосибірська, Мінська та Одеси — зі всіх кінців нашої безмежної Батьківщини. Пишуть школярі, студенти вузів, воїни Радянської Армії, колективи редакцій газет. Більшість листів починається словами: «В Казанському університеті навчався В. І. Ленін. Просимо написати про його життя, навчання та перші кроки революційної діяльності... Вишліть обов'язково знімки».

Безмірно великий інтерес радянських людей до життя та діяльності Володимира Ілліча Леніна. З ранку до вечора не зачиняються двері кімнати-музею В. І. Леніна (Ульянова). Не так давно тут побували друзі з Польської Народної Республіки. Потім приїздили делегації з Марійської, Удмуртської, Чувашської АРСР. Інколи протягом дня університет відвідує 10—15 і більше делегацій.

Музей у нас розташований в аудиторії, в якій студент Володя Ульянов слухав лекції з історії права. Тут все збереглося так, як було вісімдесят один рік тому. Ті ж партії, та ж масивна кафедра. У вітрині під склом — копія золотої медалі, яку одержав Володимир Ілліч Ульянов (Ленін) по закінченню Симбірської гімназії, копія атестата зрілості, фотографія будинку в Казані, де жив Володимир Ілліч. В кімнаті музею чимало картин, фотографій.

Перед тим, як написати цю статтю, я погортав книгу відгуків, що знаходиться в кімнаті-музеї В. І. Леніна. В ній сотні записів. Хвилюючих, зворушливих. «Серце мое переповнене радістю і хвилюванням, — пише тов. Галушко з Одеси. — Яке щастя ознайомитись з аудиторією, де вчився дорогий Ілліч».

«На все життя залишиться в нашій пам'яті цей чудовий куточок, в якому все зв'язано з іменем геніального Леніна... З захопленням розповідатимемо друзям про побачене. 19.08.68 р. Група учнів». «Будемо вчитись так, як заповідав великий Ленін», — пишуть учні Буличова, Накипова та інші.

Якщо комусь з вас, товариші одесити, доведеться побувати в Казані, — обов'язково зайдіть до нашого університету. Тут все нагадує про Ілліча. Входиш до вестибюля — і зразу тебе охоплює почуття трепетного хвилювання. Йдеш до роздягалки і мимоволі згадуєш: адже тут і молодий

Ульянов чекав черги, щоб здати картуз і студентську шинелю. Прямуєш по сходах на другий поверх — і знову спогади: цими камінними сходами Володимир Ілліч разом з іншими студентами поспішав до актового залу на лекцію.

І вже обов'язково перед вами в думках постає знайома картина М. Жукова «На сходку!».

СТУДЕНТСЬКА сходка, одним організаторів якої був Володя Ульянов, відбулась 4 грудня 1887 року. Ми щороку відзначаємо цей день. Торік, наприклад, в університеті проводили республіканську сходку. Були присутні ветерани революції, сотні студентів, учні старших класів, молоді робітники і колгоспники. Сходка пройшла під девізом «Працювати, жити і вчитись по-ленінськи!».

В Казанському університеті стало хорошим правилом: перед початком навчального року пер-

ся з вченими, студентами, які в своїх статтях, замітках розповіли багато цікавого з сьогоденного життя університету.

Декілька цих статей, за згодою авторів, журналіст передав для передрукування в газеті нашого університету. Сьогодні ми публікуємо одну з цих статей.

Ю. В. Бурнашовою та іншими. Кафедра історії партії проводить роботу по збиранню архівних документів і матеріалів, зв'язаних з життям В. І. Леніна і революційним рухом в нашій країні в період з 1870 по 1917 рік. Виявлено невідомі до цього часу прокламації та листівки, вивчено зв'язок революціонерів Поволжя і Приуралля з російською секцією І Інтернаціоналу, з польською групою «Пролетаріат», групами Г. Плеханова, Д. Благоєва, П. Тоцького.

До активу університетської Ленініани, безумовно, ввійдуть виявлені нами неопубліковані ще листи І. М. Ульянова, його звіти, подання; прохання М. О. Ульянової і оригінальні її статті; нові факти про казанських однодумців О. І. Ульянова (в числі їх і рідний брат генерала Д. М. Карбишева — В. М. Карбишев); матеріали про участь в революційному

А. А. Шишкіна, У. В. Белялова, монографічний збірник «Питання економічного та культурного будівництва в Татарії». Нещодавно здана до друку монографія «Торжество ленінської національної політики в ТАРСР».

Кафедра історії КПРС неослабну увагу приділяє питанням комсомольської роботи, воєнно-патріотичного та міжнародного виховання молоді, історії Великої Вітчизняної війни. На ці теми захистили кандидатські дисертації В. Ф. Маносов, С. Г. Кудрявцев, Г. А. Николаєва. Студент-дипломник В. Пашін під керівництвом доцента А. Х. Бурганова завершив дипломну роботу на воєнно-патріотичну тему.

До 1970 року в Казані намічено видати монографії та монографічні збірники: «В. І. Ленін в Казані», «Ленін, філософія, комунізм», «Ленін — основоположник політекономії, соціалізму», «В. І. Ленін про соціалістичне перетворення сільського господарства» та інші.

НЕЗВИЧАЙНО людно в ці дні біля стін древнього університету. Перед пам'ятником молодому Іллічу збираються ті, заради щастя яких Ленін починав тут боротьбу з ненависним самодержавством. Мрія Ілліча здійснилась — Радянська влада знищила станові і всі перешкоди, які закривали шлях до науки людям праці.

Ось декілька цифр: на 1 листопада 1887 року в Казанському університеті навчалось дітей чиновників — 298, міщан — 189, з середовища духовенства — 101, купецького звання — 90, дворян — 99. І це був найліберальніший університет Росії! А ось дані сьогоденного дня: студентів з робітників — 1.451, колгоспників — 487. Це — не враховуючи вечірнього і заочного навчання. Представники 48 націй і народностей, багато з яких раніше не мали навіть своєї писемності, тепер навчаються в університеті.

В свята вони завжди кладуть квіти до підніжжя пам'ятника Іллічу, дають клятву на вірність ідеям великого Леніна, який вказав народам шлях до щасливого життя.

Професор Р. НАФІГОВ,
завідуючий кафедрою історії КПРС Казанського ордена Трудового Червоного Прапора університету імені В. І. Леніна.

**НАША
ГОРДИСТЬ**

шокурники разом з викладачами здійснюють екскурсії в університетську Ленінську кімнату-музей, будинок-музей, до наукової бібліотеки. Нерідко організуються походи до села Кукушкіно — місця першого заслання Володимира Ілліча.

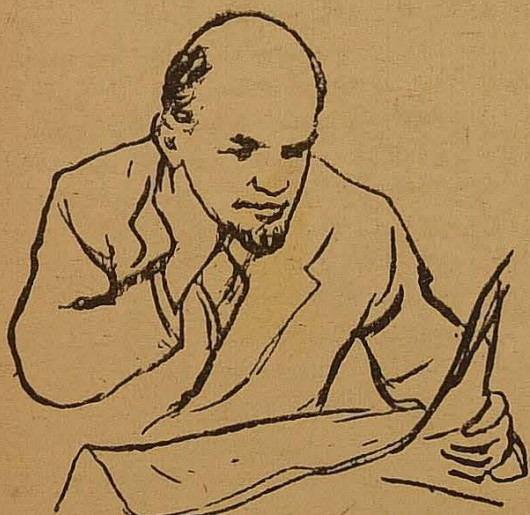
Як бойову програму, сприйняли ми Постанову ЦК КПРС про підготовку до 100-річчя від дня народження В. І. Леніна. Викладачі кафедр прочитали сотні лекцій для населення Татарії. Понад півтори тисячі разів виступили в колгоспах, на підприємствах і в школах студенти старших курсів.

Чимало досліджень проведено доктором філософських наук М. І. Абдрахмановим, співробітниками кафедри А. Г. Циунцукон,

русі 80-х років двоюрідних братів та сестер Ульянових — А. А. Ардашова, М. А. Пономарьова, А. І. Веретенникової.

ОСОБЛИВУ увагу приділяється вивченню діяльності В. І. Леніна в Казані. Професорсько-викладацьким складом розробляється історія формування поглядів В. І. Леніна та Н. Е. Федосєєва. Досліджується питання про створення і встановлення Казанської партійної організації, її зв'язок з В. І. Леніном по лінії «Союзу боротьби за звільнення робітничого класу», «Искри».

Про історію Великої Жовтневої соціалістичної революції, проблемах будівництва соціалізму та комунізму в СРСР видані монографії доцентів М. А. Кібардіна,

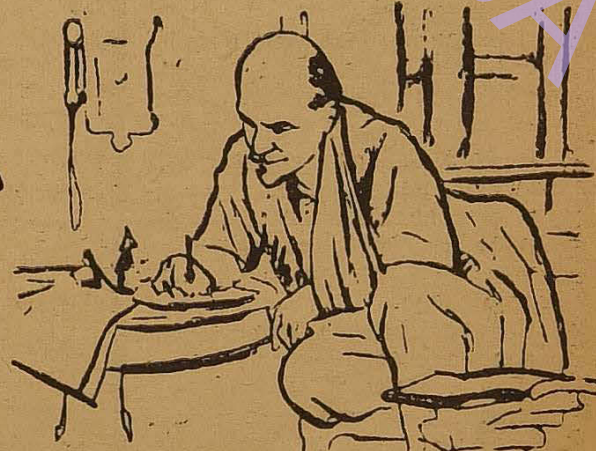
ЗА «ПРАВДОЮ».

БІЛЯ ВОЄННОЇ КАРТИ.

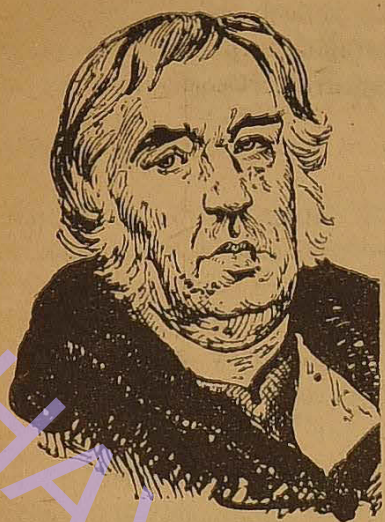
ВЧИТЬСЯ, ВЧИТЬСЯ, ВЧИТЬСЯ!

КРАЩІ ЛІКИ.

Малюнки народного художника СРСР М. М. ЖУКОВА.

ВЕЛИКИЙ БАЙКАР

Іван Андрійович Крилов, 200-ліття від дня народження якого відзначає в ці дні наша країна, посідає в російській літературі одно з найпочесніших місць, як один з її творців, як письменник, який відкрив шлях нашій літературі до народу, глибинних основ національного життя. «Честю, славою і гордістю нашої літератури» назвав Крилова Белінський.

Крилов-письменник — особа багатогранна і різнобічно обдарована. Він був прекрасним музикантом, математиком, перепробував професії артиста, режисера, педагога. Він був чудовим журналістом: сатиричні журнали «Почта духов», а потім «Зритель», які він видавав, є свого роду енциклопедією життя та звичаїв російського суспільства кінця XVIII століття, а його сатира носила різко антидворянський і антикріпосницький характер.

Крилов був талановитим драматургом, і комедії його, такі як «Модна лавка» та «Урок дочкам», не просто стали яскравим фактом історії російської літератури, але тією живою і плідною традицією, яку сприйняли Грибоедов, Гоголь, Островський.

Але справжня і непроходяча слава Крилова зв'язана з байкою.

В російській літературі байки Крилова були однією з важливих віх на шляху торжества в ній реалізму і народності. В них виступив Крилов як тонкий знавець людської натури, народного характеру, як розумний і спостережливий художник, повз якого не проходить непоміченим ніщо в житті людини, в них висловлена суспільна позиція Крилова, що викривала соціальне зло, неправду, громадські пороки.

Талант педагога почувся в його байках. Вони виховують любов до Батьківщини, вселяють почуття громадянського обов'язку, вчать чесності, благородству, безкорисливості, поваги до праці. Його байки — це уроки життя, практична передача досвіду і мудрості поколінь.

Будь-яка його байка — це сатира і тим більш сильна, що вона коротка і з виду простодушна. Але за зовнішньою простодушністю, здавалось би найвимпним лукавством, криє вона сатиричне жало, уколи якого гострі і болучі.

Крилов показав себе в байці прекрасним майстром слова, який вмів колоти, вражати, знищувати.

В його байках виявився російський національний характер з його глибоким і різнобічним розумом, кмітливостю, влучністю спостережень, гостротою слова.

Сатира Крилова, яка не зв'язана на особи, лякала його сучасників. Вона й сьогодні виступає як «стара, але грізна зброя», що вмів громити ті недоліки, які ще залишилися в житті, людях, їх стосунках.

ДО МОСКВИ від'їздили наші легкоатлети. Тут, в зимовому манежі стадіону юних піонерів, проходили змагання по розигришу «Призу зимових канікул».

Наші легкоатлети виступили гірше, ніж могли б. «Всього брало участь в змаганнях 25 команд з союзних республік, Москви та Ленінграда. Наші спортсмени опинились аж на 19 місці».

Треба думати, що керівники легкоатлетів зроблять відповідні висновки і в подальшому наші спортсмени виступатимуть успішніше, як це і було в минулі роки.

В Ризі гострими, напруженими та інтересними були матчі зустрічі з баскетболом між чоловічими та жіночими командами нашого та Латвійського університетів.

Першими грали чоловіки. З перших же секунд наші баскетболісти повели в рахунку. Перший тайм так і закінчився з рахунком 47 : 36 на користь ОДУ.

Проте друга половина гри скла-

ПІД ЧАС зимових канікул, як ми вже повідомляли, декілька груп спортсменів університету побували в різних містах, де брали участь в спортивних змаганнях чи матчових зустрічах з командами інших вузів країни.

лась по-іншому. Рижани послали натиск, стали діяти дружніше, організованіше. Влучними стали їх кидки здалеку. Рахунок вирівнюється, а потім спортсмени Латвійського університету виходять вперед.

У наших гра явно не клеїться, особливо в захисті. Почувається якась розгубленість. Але ось на майданчику знову з'являється студент Дизов. Він і зумів внести перелом в гру. Відмінно діяв Дизов у відборі м'яча, влучними були його кидки по корзині. Забігаючи наперед, скажемо, що один Дизов приніс нашій команді не менше 20 очок.

Поступово наші баскетболісти вирівнюють рахунок. Фінальний свисток зафіксував такий результат цього гострого поєдинку: 75 : 74 на користь ОДУ.

В складі нашої команди, крім

Дизова, грали студенти: Білай, Ховавко, Гринкевич, Гузенко, Морозов, Вітриченко, Каберник, Шестаченко. Тренер команди майстер спорту Ю. М. Шікер.

На майданчик вийшли жіночі команди. Зразу скажемо: їх гра склалась драматично. Дівчата з Риги — уперті в захисті, швидкі в нападі зразу переходять в наступ. Влучні їх кидки по кільцю.

І тоді тренер наших баскетболісток І. О. Яковенко дає вказівку: застосувати пресінг, жорсткою індивідуальною опікою збити темп гри рижанок. Це нашим вдається і поступово гра вирівнюється. Перший тайм рижанки закінчують з перевагою в два очка — 20 : 18.

Друга половина матчу починається бурхливими та досить таки успішними атаками наших дівчат, особливо Зої Ревунової. Ось вони вже повели в рахунку. Але

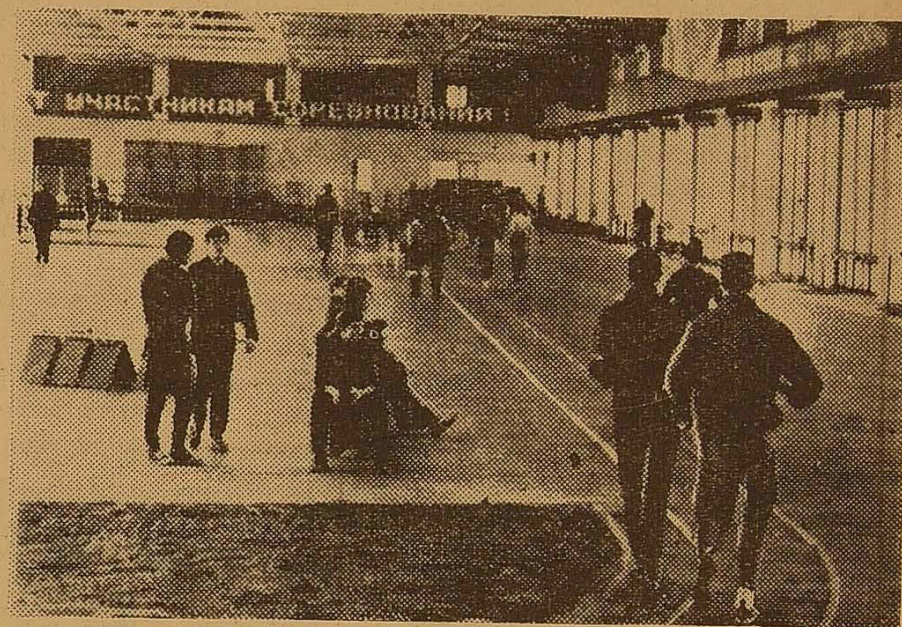
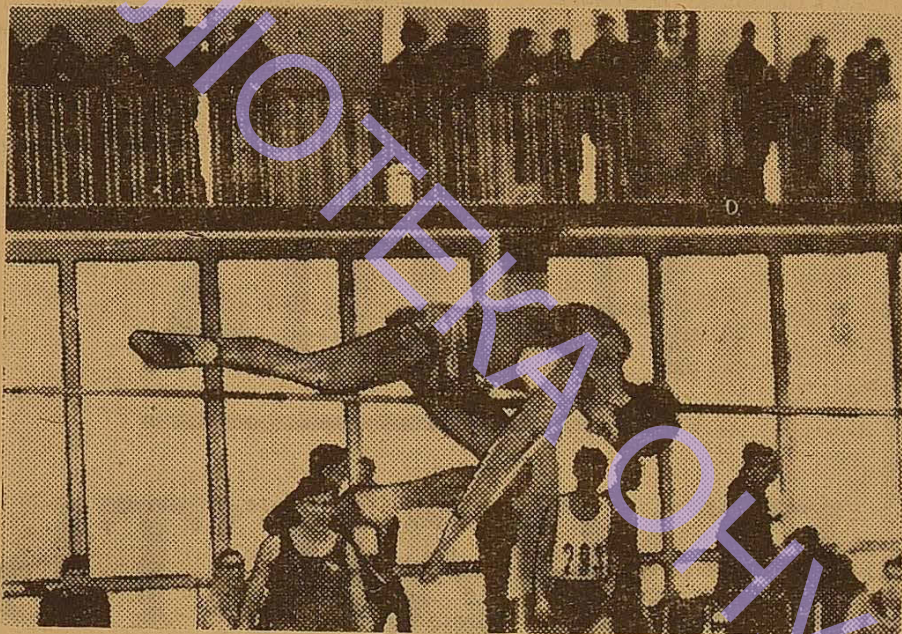
розрив невеликий — 3—4 очка. А рижанки тим часом зібрались і знову, запропонувавши швидкий темп, атакують.

Гострим, напруженим був цей поєдинок рівних. Але все ж виграли його наші спортсменки. І теж, як і чоловіки, з перевагою в один м'яч — 44 : 43.

В складі нашої команди грали студентки: Дорошенко, Колісниченко, Ревунова, Станчева, Войцехівська, Візитиу, Росііна, Покропівна.

В Ризі ж, декількома днями пізніше, відбулась матчова зустріч з спортивною гімнастикой між командами Київського, Тбіліського, Вільнюського, Ризького та Одеського університетів. Тут перше місце завоювали гімнастки Києва, серед яких виступали спортсменки, які входять до складу збірної УРСР. На другому місці — рижанки. Третє місце зайняла команда нашого університету.

В Тарту проходила матчова зустріч спортсменок семи університетів з художньої гімнастики. На-

ЛЕКСИКА ПЕРЕДВИБОРНОЇ КАМПАНІЇ

СЛОВО ПРО СЛОВО

В СЛОВНИКОВОМУ складі кожної окремої мови можна виділити такі найголовніші її три групи: лексику суспільно-політичну, виробничу й побутову. Словниковий склад розвивається за своїми внутрішніми законами, але, водночас, він дуже піддається впливу зовнішніх чинників, умов і обставин життя суспільства: він найчутливіший до будь-яких змін, що відбуваються в житті народу. У ньому, як у дзеркалі, відбиваються, реєструються всі зрухи й події, що відбуваються протягом певного періоду в житті суспільства.

Серед названих трьох лексичних груп найчутливішою до змін є суспільно-політична лексика. Справді, за роки радянської влади суспільно-політична лексика в порівнянні з іншими лексичними групами найповніше оновила. У ній найочевидніше зафіксовані досягнення радянського народу в його боротьбі за побудову в нашій країні комуністичного суспільства.

Про це, зокрема, свідчить і лексика, зв'язана з нашою демократичною виборчою системою. Проліструємо це наше твердження тільки декількома фактами.

Довгий час у східнослов'янських мовах особу, що її обирали на якусь посаду, називали **избранник**. Спочатку це слово, утворене шляхом префіксації й суфіксації від основи праслов'янського дієслова **бьрати**, вживалось тільки в куль-

тово-релігійній сфері й переважно в словосполученнях «избранник божій» чи «избранник неба». Згодом слово **избранник** стало вживатись і у світській сфері в значенні «дуже обдарована людина; що тільки й може бути обрана, що тільки й вона здатна посідати якусь високу посаду». Зрозуміло, що до Жовтневої революції «обранцями неба» були тільки представники експлуаторських класів.

У сучасній російській мові й тепер уживається в значенні «депутат» слово **избранник**, але переважно в словосполученнях «избранник народа» чи «всенародний избранник». В українській мові приблизно з XVI ст. в значенні «избранник» стало вживатись слово **виборний**, наприклад, староста, вїт села, міста. У другій половині XIX ст. у значенні «избранник» в українській мові почали вживатись слова **вибранець**, **вибранчик**, **обранець**, **посланець**. Після Жовтня в українській літературній мові найчастіше вживаються два останніх слова — **обранець**, **посланець**. А коли йде мова про депутата в Раду, то ці слова переважно вживаються в словосполученнях «обранець, посланець народу» чи «всенародний обранець, посланець».

Після Жовтня і в російській, і в українській мовах у значенні «избранник, обранець, посланець» стало широко вживатись латинське слово **депутат**.

Щоб обрати до Ради кращих, найвідданіших справі побудови комунізму представників народу, в нашій країні, згідно з Конституцією, провадиться **передвиборна кампанія**. Слово **кампанія** в російську та українську мови було на початку XIX ст. запозичене з французької. Однак, слово це не французьке, а латинське. У латинській мові воно утворилось від слова **кампус** — «поле», «рівнина». Первісне значення слова **кампанія** було таке: «сукупність воєнних операцій, мета яких у визначений час розв'язується на полі бою».

Згодом слово **кампанія** стало вживатись у новому значенні не тільки у суспільно-політичній лексичній, наприклад **передвиборна кампанія**, а й у виробничій, як наприклад, **посівна кампанія**. У цих словосполученнях слово **кампанія** вживається у значеннях — «сукупність заходів для здійснення першочергових політичних чи господарських завдань».

Зараз у нашій країні і реалізується цілий ряд заходів для виконання першочергового політичного завдання — обрати депутатів до місцевих Рад, підних всенародного довір'я.

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.

ша команда виступала гірше, ніж завжди, і зайняла останнє місце.

В Казані наші волейбольні команди (чоловіча та жіноча) провели по дві матчові зустрічі з спортсменами Казанського університету.

На закінчення слід відзначити, що спортивний клуб університету, організувавши під час зимових канікул поїздки наших команд на різні змагання, зробив потрібну і корисну справу. Такі поїздки допомагають згуртуванню команд, підвищують їх майстерність.

На фото (зліва): стрибок у висоту студента М. Іванова. Справа — загальний вигляд зимового манежу стадіону юних піонерів в Москві, де проходили легкоатлетичні змагання на «Приз зимових канікул». Внизу — стрибає в довжину М. Бугайцев.

Фото Г. МЯГКОВА.